

Stručni rad

VAŽNOST POZITIVNOG SURADNIČKOG ODNOSA IZMEĐU ODGAJATELJA I RODITELJA

Deborah Strelec

Osnovna škola Markovci, ogranak dječji vrtić

Sažetak

Mišljenja su različitih autora da je obitelj sustav s osebujnom unutarnjom dinamikom, usko povezan sa širom društvenom okolinom koja ga okružuje. S obzirom na tu činjenicu, potrebno je shvatiti da su za normalan osobni razvoj djeteta važni i obitelj i vrtić. Za roditelje i odgajatelje od najveće je važnosti uključivanje roditelja u odgojno-obrazovni sustav. Roditelji su oni koji vrlo dobro ili najbolje poznaju svoje dijete, tj. njegove razvojne karakteristike, navike, reakcije itd. Uključivanjem djeteta u vrtić, oni se nalaze u okruženju koje je nepoznato i njima i djetetu, s novim sustavima pravila i ljudi. Upravo zbog ideje djelovanja u najboljem interesu djeteta ključno je uspostaviti odnos između zaposlenika vrtića i roditelja, koji se temelji na međusobnom povjerenju i poštovanju. Ovim člankom želimo prikazati koliko je važno u vrtićima uspostaviti dobre odnose između roditelja i odgajatelja. Adekvatna međusobna komunikacija može se uspostaviti poznavanjem roditelja i strategijom rada s njima, što značajno utječe na napredak djeteta, a to je samo po sebi i svrha u procesu pridruživanja takvoj instituciji.

Ključne riječi: suradnja s roditeljima, dijete, vrtić, odgajatelj, komunikacija.

1. Uvod

Pirnat [6] naglašava da roditelji i vrtić trebaju postaviti zajedničke ciljeve, odnosno omogućiti optimalni odgoj i razvoj djeteta te što sretnije i zdravije djetinjstvo. Roditelje ne treba promatrati samo kao korisnike usluga vrtića, već da značajno suoblikuju odgojni proces te se mogu grubo staviti u ulogu suradnika u odgojnom procesu. Zapravo, aktivno sudjelovanje pomaže roditeljima u izgradnji znanja o svom djetetu, potiče pozitivne navike i usmjeravanje tijekom učenja djece, a istodobno pruža podršku roditeljima. S druge strane, Jensen i Jensen također ističu ulogu odgajatelja u cijelom procesu, jer imaju mnogo strukovnog znanja o ponašanju djece, a i veći dio dana provode s većinom djece. Pritom ne isključuju roditeljsku ulogu koja sa sobom nosi vlastite sustave vrijednosti koje prenose svojoj djeci. Dijete tako živi u obje perspektive pa je važno da roditelji i odgajatelji razmjenjuju i nadopunjuju svoje stavove. Lepičnik Vodopivec [4] ističe da dijete nije u stanju razlikovati različita očekivanja obitelji i vrtića pa bi obiteljski odgoj i programi vrtića trebali biti što skladniji. Djelatnici vrtića svjesni su da je dobra međusobna suradnja jedan od glavnih činitelja dobre komunikacije. Ona se temelji na ulozi odgajateljevih komunikacijskih vještina i njegovoj sposobnosti uspješnog rješavanja sukoba. Kao odgajatelj, ključno je prepoznati poteškoće roditelja, kao i djece. Uz dobro poznavanje roditelja, takav odgajatelj svaki eventualni sukob, brzim i primjerenim djelovanjem, može učinkovito riješiti i tako ojačati suradnju.

2. TEORIJSKI DIO

2.1. Načelo suradnje s roditeljima

Suradnja vrtića i roditelja važan je aspekt ukupne kvalitete predškolskog odgoja, s obzirom na to da upravo ta suradnja uvelike doprinosi pravilnoj komplementarnosti obiteljskog i institucionalnog odgoja. Kurikulum za vrtiće [7] navodi da je podjela odgovornosti i različitih kompetencija vrlo važna u odnosu vrtića i roditelja. Ustanova bi trebala pružiti uslugu roditeljima bez ometanja njihove privatnosti. S tom sviješću vrtić mora poštivati kulturu, identitet, jezik, vrijednosti, uvjerenja, stavove, navike i običaje djetetovih roditelja, dok roditelji, s druge strane, moraju poštivati granice suodlučivanja, koje ne smiju ometati stručnost ustanove, odnosno vrtića. Roditelji imaju pravo sudjelovati u planiranju života i rada u vrtiću i u odjeljenju, a u dogovoru s odgajateljem aktivno sudjeluju u odgojnom radu, uzimajući u obzir stručnu autonomiju vrtića. Dakle, po dolasku u vrtić, ili ujutro ili poslijepodne, na kraće ili duže vrijeme mogu se družiti u igraonici i sudjelovati u raznim aktivnostima, naravno, u dogovoru s odgajateljem. Posebno je važno da roditelji

imaju pravo postupno uvoditi dijete u vrtić i mogućnost dogovora o najprihvatljivijem uključivanju djeteta u vrtić. To je razdoblje inherentno emocionalno opterećujuće za roditelje, djecu i strukovne djelatnike. Roditelji uvijek moraju imati na raspolaganju publikaciju o vrtiću, koja uključuje sve informacije u skladu sa zakonom i relevantnim pravilnicima. Bilten ploče obješene ispred igraonice namijenjene su stalnom i redovitom informiranju roditelja o tome koje se aktivnosti odvijaju, kako se odvija život u odjeljenju [7].

2.2. Komunikacija između odgajatelja i roditelja

Dobar odnos između roditelja i odgajatelja temelji se na povjerenju. Dobar odgajatelj mora biti otvoren prema roditeljima, pokazati stalno zanimanje za njihovo razmišljanje, preuzeti njihove inicijative, pokušati razumjeti njihove reakcije, dati im podršku i potaknuti ih na sudjelovanje i zajedničko kreiranje procesa odgoja djeteta. Odgajatelj može biti uspješan u razgovoru kada daje jasne i razumljive poruke. Oblikuje ih tako da iz njih proizlazi osobna odgovornost. Komunikacija uključuje mimiku i izraze lica, intonaciju glasa, držanje tijela [2]. Intihar [2] naglašava da je za uspješnu komunikaciju između odgajatelja i roditelja također važno da odgajatelj bude u stanju slušati, misliti i čuti, da je u stanju roditeljima jasno i točno priopćiti ono što je vidio, čuo i o čemu je razmišljao te širiti, ohrabrivati i prihvaćati zamisli i mišljenje roditelja te da je spreman promijeniti svoje mišljenje i stavove. Mandić [5] navodi da je u procesu komunikacije važna empatija, takozvana sposobnost suosjećanja sa sugovornikom. Empatično suosjećanje opisuje kao sposobnost prihvaćanja i poštivanja drugačijeg i svih individualnih razlika sugovornika, što nam omogućuje rast i razvoj.

2.2.1. Refleksivna komunikacija

Smisleno je obratiti posebnu pozornost na vrstu komunikacije koju nazivamo refleksivnom komunikacijom, a to su govor i sugovornik, razmišljanje o onome što se čuje i govorenje o svojem razmišljanju. U ovoj vrsti komunikacije u prvom je planu ideja uvažavanja suprotnih mišljenja, a ne njihovog međusobnog isključivanja. Radi se o održavanju ravnopravnosti sugovornika i zajedničkom traženju primjerenog, ali drugačijeg i novog rješenja [1]. Kako bismo uspostavili dobar odnos između roditelja i odgajatelja, moramo djelovati refleksivno. Kod refleksivnog odgajatelja je važno da zna slušati i razmišljati, da zna roditeljima jasno i slobodno prenijeti ono o čemu je razmišljao, što je saznao, a pritom zna mijenjati mišljenja i prihvatiti konstruktivnu kritiku roditelja. Važno je da poštuje roditelja, prihvaća ga takvog kakav jest i daje mu do znanja da je vrijedan njegove pažnje i da ga sluša. Samo na taj način roditelji se mogu osjećati sigurno s odgajateljem i osjećati da se on neće miješati u njihov intimni život. Odgajatelj nikada ne smije zloupotrijebiti svoj položaj autoriteta i ovlasti koje ima u razgovoru s roditeljima. Refleksivni odgajatelj u dijalogu s roditeljima mijenja mišljenja u razumijevanje, daje, pohranjuje i traži povratne informacije, mijenja razmišljanja i razmjenjuje prijedloge. Takav odgajatelj sluša roditelje, razmišlja o onome što je naučio od njih i provjerava je li dobro razumio ono što je čuo. Refleksivni odgajatelj koristi kružnapitanja i posvećuje pažnju odnosima u određenom kontekstu [4].

2.3. SUKOBI

Sukobi su gotovo u potpunosti uobičajeni u komunikaciji, jer se odgajatelji susreću s najrazličitijim roditeljima. Neki su uplašeni i pokušavaju se obraniti, drugi su agresivni i zahtjevni, često se nazivaju teškim roditeljima, a u svim tim slučajevima strukovni djelatnik mora koristiti odgovarajuću strategiju za uspostavljanje funkcionalnog odnosa. Kottler i E. Kottler [8] razradili su podjelu takozvanih teških roditelja i strategija rada s njima u pet skupina: ljuti, razočarani roditelji, roditelji u nevolji, manipulativni i tihi roditelji:

- Ljuti roditelji

Roditelji izražavaju razočaranje nad djetetom ljutnjom i napadaju integritet odgajatelja. U tim okolnostima odgajatelj mora ostati miran, slušati roditelje i zrcaliti njihove osjećaje sve dok njihova ljutnja ne popusti. Ni na koji način ne bi trebao dopustiti da se raspravlja s njima, jer na taj način može samo pogoršati situaciju. Odgajatelj nikada ne bi trebao shvaćati sukob osobno.

- Razočarani roditelji

Razočaranim roditeljima odgajatelj može pomoći prezentiranjem i isticanjem očekivanja, koja potom uspoređuje s onim što dijete zapravo može učiniti. Raspravljajući o očekivanjima, odgajatelj pomaže uvidjeti da se prilagođavanjem njihovih očekivanja mogu postići različiti rezultati.

- Roditelji u nevolji

Takvim roditeljima potreban je osjećaj da ih odgajatelj razumije, čuje i da je sposoban uspostaviti odnos povjerenja s njima. Samo na taj način će poslušati njegov savjet o tome da im je možda potrebna stručna pomoć. Roditelji u nevolji mogu samo pomoći svom djetetu s poteškoćama pa je važno da odgajatelj djeluje kao potpora kako bi ih usmjerio prema odgovarajućim oblicima potrebne pomoći.

- Manipulativni roditelji

Roditelji znaju da izravan zahtjev od odgajatelja neće biti prihvaćen kako bi željeli pa stoga pribjegavaju manipulativnim, prikrivenim strategijama kako bi postigli svoj

cilj. Takvo ponašanje roditelja može izazvati unutarnje sukobe u odgajatelju pa je dobro da smo kao odgajatelji u stanju prepoznati oblike manipulacije i pokušati provoditi svoje strukovne standarde. Na početku strukovne karijere odgajatelj nije toliko vješt u prepoznavanju manipulacija roditelja, pa je podrška i pomoć nešto iskusnijih kolega uvijek dobrodošla.

- Tihi roditelji

Postoji nekoliko razloga za to što su roditelji tihi: neki su tihi jer ne znaju što odgajatelj očekuje od njih, drugi mogu biti napeti ili nesigurni, ili pripadaju pasivnim roditeljima i uopće ne govore. Važno je da smo kao odgajatelji svjesni tih uzroka i pokušavamo potaknuti roditelje da razgovaraju i surađuju te uče o uzroku koji uspostavlja njihovu šutnju. U svakom slučaju, odgajatelj mora biti vrlo strpljiv u vezi s tim, jer možda roditeljima treba vremena da ga bolje upoznaju, ili su nepovjerljivi i teže se otvaraju. Svakako je potrebno roditeljima ponuditi priliku i ohrabrenje, ali kao odgajatelj, ne ispunjavajte nastalu tišinu vlastitim govorom [8].

3. Zaključak

Dijete je često uključeno u svijet vrtića u prvim godinama života, u razdoblju koje značajno utječe na formiranje njegove osobnosti. „*Ulaskom u vrtić po prvi put djeca prelaze iz poznatog društvenog okruženja (obitelji) u nepoznato društveno okruženje (vrtića) pa je suradnja vrtića i roditelja nužna. Dijete je pod utjecajem različitih činitelja u tim okruženjima, stoga treba uložiti napore kako bi se ti činitelji što je više moguće približili.*“ [8, str. 47.] Stoga, ako su roditelji i odgajatelji entuzijastični, dijete će naučiti uživati u malim stvarima koje život daje, zato što uvijek želimo djelovati u smjeru najboljem za dijete; za razvoj djeteta neophodan je koordinirani sustav djelovanja između obitelji i vrtića. [8] Za većinu roditelja u modernim vremenima odgoj znači nešto lijepo, ali i novo, šokantno i često zbunjujuće, jer zahtijeva mnogo kompromisa, inicijative i tolerancije. Često se suočavaju s mnogim i teškim pitanjima, ali i mi smo odgajatelji dio svega ovoga. Uz dobru suradnju znamo izaći u susret i dolaziti do ciljeva koji su najprikladniji za dijete te u sve to zakoračiti sa saznanjem da ne postoje savršena rješenja.

4. Literatura

- [1.] Brajša, P. (1995.). Sedam tajni uspješne škole. Maribor: Doba.
- [2.] Intihar, D., Kepec, M. (2002.). *Partnerstvo između škole i doma*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za školstvo.
- [3.] Autumn, E. i Autumn, H. (2011.). *Dijalog s roditeljima*. Ljubljana: Institut za modernu obitelj Manami.
- [4.] Lepičnik Vodopivec, J. (1996.) *Nemoguće je ne komunicirati između roditelja i odgajatelja*. Ljubljana: Misch, Oblak i Schwarz.
- [5.] Mandič, T. (1998.). *Psihologija komunikacije*. Ljubljana: Glotta Nova.
- [6.] Pirnat, B. (1994.). *Sudjelovanje roditelja u odgojnom radu*. Pedagoška obzorja.
- [7.] Kurikulum za vrtiće. (1999.). Ljubljana: Ministarstvo za školstvo i šport.
- [8.] Kottler, J. A. i Kottler, E. (2001.). *Savjetodavne vještine za odgajatelje i učitelje*. Ljubljana: Institut za psihologiju ličnosti.